

тональність повідомлення, сприяють встановленню контакту з читачем/слухачем, дають змогу замінити пряму оцінку на непряму. Явище прецедентності знаходить відображення та реалізацію перш за все у термінах «чужий текст» та «текст у тексті». Інтертекстуальність представляє посилання на чийсь думку, інші джерела, що сприяє досягненню достовірності, об'єктивності, точності. При посиланні на чужі слова вказують джерело або, навпаки, відмічаються безособові конструкції (*як кажуть, як стало відомо із достовірних джерел*) [2, с. 230-231].

Тиражування медіа дискурсів є дуже великим, що забезпечує високу ступінь їх доступності для адресата. Соціальні та культурні стереотипи, представлені у медіа текстах чи-то стверджують та актуалізують вже знайомі поняття, чи-то прагнуть замінити їх іншими, новими формами. Інформація, яку передають медіа тексти, постійно повторюється, що сприяє її кількісному збільшенню та збільшує вплив, котрий вона здатна вчинити. Тому, медіа тексти мають схильність варіативно змінювати однакову інформацію у деталях, залишаючи незмінною її глибинну сутність.

Подальший аналіз мас-медіа дискурсів сприятиме розрізненню його глобальних та маргінальних ознак, способів впливу на адресата, зміненню його емоційно-оцінного стану, поясненню вживання тих чи інших граматичних конструкцій для досягнення мети.

Література:

1. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ / Т. Г. Добросклонская. – М. : Альма-Пресс, 2008. – 203 с.
2. Зирка В. В. Манипулятивные игры в рекламе: лингвистический аспект / В. В. Зирка. – Днепропетровск : ДНУ, 2004. – 294 с.
3. Иванова С. В. Политический медиа дискурс в фокусе лингвокультурологии / С. В. Иванова // Политическая лингвистика. – Екатеринбург, 2008 – Вып. 1 (24). – С. 29-33.
4. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості / Н. І. Лютянська / Серія «Філологічні науки». – Ніжин : Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, 2014. – С. 136-142.
5. Потапенко С. Непредвзятость или война слов? / С. Потапенко // Записки з романо-германської філології. – 2015. – Вип.1 (34). – С. 126-132.
6. Приходько Г. І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові / Г. І. Приходько. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – 362 с.
7. Радзівська Т. В. Текст як засіб комунікації / Т. В. Радзівська // НАН України; Інститут української мови; відп. ред М.М. Пешак. – К., 1998. – 194 с.
8. Різун В. В. Аспекти теорії тексту / В. В. Різун // Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. – К., 1998. – С5-60.
9. Сагач Г. М. Загальна риторика: Сучасна інтерпретація / Г. М. Сагач, О. А. Юніна // Знання України, 1992. – 142 с.
10. Трахтенберг А. Д. Дискурсивный анализ массовой коммуникации и парадоксы левого сознания / А. Д. Трахтенберг // Полис. Политические исследования. – 2006. – № 4. – С. 44-52.

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ, ЩО МІСТЯТЬ НАЗВИ КОЛЬОРІВ

Лариса Ткаченко

*викладач кафедри англійської мови та перекладу
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

За тисячолітню історію в англійській мові накопичилася велика кількість виразів, які люди знайшли вдалимими і красивими. Так і виник особливий шар мови – фразеологія – наука про фразеологічні одиниці, які мають самостійне значення. Вивчення англійської мови широко поширене в нашій країні. Добре знання мови неможливо без

знання його фразеології, що надзвичайно полегшує читання як публіцистичної, так і художньої літератури, використання фразеологізмів робить мову виразнішою. Фразеологічні вирази, які не перекладаються дослівно, а сприймаються переосмислено, посилюють естетичний аспект мови.

За допомогою ідіом, як за допомогою різних відтінків кольорів, інформаційний аспект мови доповнюється чуттєво-інтуїтивним описом нашого світу, нашого життя [2, с. 43].

Фразеологія – розділ мовознавства, що вивчає стійкі поєднання в мові, вивчення яких потребує свого метода дослідження, а також використання даних інших наук – лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, країнознавства. На думку О. В. Куніна, фразеологія – це наука про фразеологічні одиниці, тобто про стійкі сполучення слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичними моделями змінних сполучень, що їх утворюють [4, с. 58].

Також фразеологія нерозривно пов'язана з психологією, тому що виникнення фразеологізмів зумовлено особливістю людської психіки, а колір, як відомо, має специфічне відображення у людській психіці. Тому фразеологізми можна розглядати не лише в лінгвістичному, а й в психологічному контексті. Праці Ф. де Соссюра та О. О. Потебні засвідчують, що природу мовних явищ слід шукати в психіці людини.

На думку Потебні, зближення мовознавства з психологією дає можливість шукати рішення питань про мову в психології, і, навпаки, чекати від досліджень мови нових відкриттів в області психології [6, с. 88].

Розглядаючи мову як систему знаків, Ф. де Соссюр зазначає, що мовний знак є двобічною психічною сутністю, обидва боки мовного знаку психічні і пов'язуються в нашому мозку асоціативним зв'язком [7, с. 102].

Основна увага в даній роботі зосереджена на компонентах фразеологізмів, а саме тих лексемах, основним значенням для яких є ознака кольору.

Об'єкт дослідження становлять фразеологізми сучасної англійської мови, у структурі яких присутні назви кольорів.

Мета дослідження: проаналізувати, наскільки природа фразеологізмів співвідноситься із їх компонентами з кольоровою ознакою.

Феномен кольору цікавив людство з давніх-давен, люди намагалися пояснити це явище, з'ясувати його дію на мозок і психіку. Цей феномен є актуальним і досі.

Колір пов'язаний з історією народу, його культурою, побутом, традиціями. Символічне значення *чорного* кольору зустрічаємо у Потебні: «чорний колір ... має значення безладу, ненависті, смутку, смерті, що є протилежним до переносних значень світла» [6, с. 90]. Характерною особливістю чорного кольору є те, що для всіх народів він символізує «погане». В західній традиції це смерть, траур, скорбота, руйнування. Однак не завжди чорний – символ зла, це і колір покаяння, а також захисту від дії шкідливої енергетики, тому представники духовенства різних країн і вірувань носять чорну одіж.

Повною протилежністю чорного кольору є *білий*. У слов'ян білий походить від світла та вогню, це символ краси та любові.

Для українського народу, як і для деяких інших, були і залишаються улюбленими кольори *червоної* гами. Вони означають вогонь, кров, життя, пристрасть, любов.

Синій колір пов'язаний з фізичною потребою в спокої і з психологічною потребою в задоволеності. В західній культурі синій означає чистоту, мир, мрію, істину, інтелект, мудрість, непорочність.

Значення *зеленого* трактується як символ весни, тріумф життя, природи, нагадує нам про молодість, веселість, цвітіння, надію та радість.

Жовтий колір, з одного боку, трактується як світлий, яскравий, але буває нав'язливим, неспокійним.

Коричневий є земним коліром і символізує покарання, тілесні відчуття та потреби.

Сірий – нейтральний колір, повністю позбавлений стимулюючих чи психологічних тенденцій.

Таємним і чуттєвим є *фіолетовий* колір, символ духовного начала, покаєння, покори.

Отже, всі ці кольори зустрічаються у компонентному складі фразеологізмів англійської мови. Найчастіше використовуються назви чорного та білого кольорів, далі за частотністю вживання слідує синій, червоний та зелений. Фразеологізми з рештою кольорів нечисленні.

Фразеологізми – порівняння.

Як зазначає О. Кунин, в сфері фразеології можуть використовуватися структурно-семантичні моделі фразеологізмів, в яких є порівняння, або компаративні звороти, по типу «as + прикметник + as + іменник (або словосполучення)» [4, с. 59]. У таких фразеологізмах перший значущий компонент вживається в буквальному значенні.

Наприклад:

Black

- 1) as black as a crow's wing (... as a raven, as a coal, as ink) – дуже чорний;
- 2) as black as hell (... as pitch) – темний, чорний;
- 3) as black as a thunder cloud (... as sin) – похмурий (про людину), темний.

Blue

- 1) as blue as a badger – синій як пуп;
- 2) like blue murder – швидко, щодуху.

White

- 1) as white as snow (... as chalk, as ivory, as milk, as a lily) – білий як сніг, білосніжний; ці фразеологізми позитивно забарвлені;
- 2) as white as a ghost (... as ashes, ... as marble) – блідий як привід (полотно); фразеологізми мають негативне забарвлення.

Red

- 1) as red as a poppy (... as a beetroot, ... as a turkey-cock, ... as a lobster, ... as fire, ... as blood) – червоний як маків цвіт (... як буряк, індик, рак, вогонь, кров);
- 2) as red as a cherry (... as a rose) – кров с молоком, рум'яний.

Green

as green as a gooseberry (... as grass) – зелений, неосвідчений; значення обумовлено переносним вживанням компонента «green».

Yellow

as yellow as corn (... as a guinea, ... as gold) – жовтий, золотистий; компонент «yellow» зберігає своє первинне значення, додається лише його відтінок – «золотистий».

Gray

Лексема «gray» у висловах «as gray as a bat's wing» (... as lead) – сірий як миша (... як свинець) вживається в первинному значенні – «сірий», але лексеми «bat's wing» и «lead» надають фразеологізмам різних відтінків..

Brown

Фразеологізм «as brown as a berry» означає «темний, загорілий, шоколадного кольору», лексема «brown» зберігає своє основне значення «темний».

Фразеологізми – метафори

На думку фразеологів, найбільш розповсюдженим типом фразеологічного переосмислення є метафоричне. Фразеологізми – метафори досить образні, де метафора, як визначає В. Мокієнко, є «фактором створення образності» [5, с. 43]. Ця група фразеологізмів найчисельніша.

Black

1) the devil is not so black as he is painted – не такий вже поганий як його зображують;

2) black sheep of the family – паршива вівця, негідник;

3) to paint smth black – показувати в найгірших тонах;

4) a black year – нещасливий рік;

5) to look black – мати незадоволений, злий вигляд;

6) black conscience – чорна, нечиста совість;

7) the black dog – хандра, нудьга;

8) black magic – чорна магія.

Лексема «black» надає фразеологізмам негативного забарвлення, де відіграє роль психологічне трактування чорного кольору, який завжди несе на собі відбиток смерті, скорботи, руйнування. У фразеологізмах «black lie» (навмисна брехня) та «black ingratitude» (чорна невдячність) назва кольору вносить емоційне забарвлення.

Однак, є позитивні або нейтральні значення лексеми «black»:

1) black wax – земля, що стає липкою після дощу;

2) a black-letter day – будній, звичайний день;

3) a black swan – чорний лебідь, рідкісне явище;

4) in black and white – дуже просто.

Але фразеологізми-метафори, до складу яких входить лексема «black», переважно за своєю семантикою негативні.

Blue

Серед значень, яких набуває лексема «blue» у складі фразеологізмів, можна відокремити наступні:

1) blue around the gills; to look blue – мати хворий вигляд;

2) burn with a low blue flame – бути засмученим;

3) to be in the blues (to get the blues) – нудитися, хандрити;

4) the blue devils - смуток, нудьга;

5) between the devil and the deep blue sea – між двох вогнів (тяжке становище);

6) to drink till all's blue - допитися до білої гарячки;

7) blue fear (blue funk) – переляк, панічний страх;

8) a shot in the blue – помилка, промах;

9) to come out of the blue (out of a clear blue sky) – як грім серед ясного неба;

10) once in a blue moon – рідко.

Лексема «blue», у складі фразеологізмів с компонентом «murder» має різне, неспоріднене значення:

1) to cry blue murder – кричати, горлати;

2) like blue murder – дуже швидко;

3) to get away with blue murder – залишатися непокараним.

Схожість за кольоровою ознакою відображена в таких метафорично переосмислених фразеологізмах:

- 1) a blue rose – «блакитна троянда», щось недосяжне;
- 2) blue blood – «блакитна кров», аристократичне походження;
- 3) blue of the plum – свіжість, чари молодості, краса.

Семантика лексеми «blue» також пов'язується з надією:

- 4) true blue – вірна, постійна людина.

Однак, лексема «blue» за своєю семантикою схожа з лексемою «black»; фразеологізми з цими компонентами в основному мають негативне забарвлення.

White

Переважає більшість фразеологізмів з компонентом «white» метафоричні, базою для метафоричного переосмислення виступає схожість за кольоровою ознакою, наприклад:

- 1) a white crow – «біла ворона», дивне явище;
- 2) white meat – «біле м'ясо», свинина, телятина;
- 3) white frost – іній, наморозь;
- 4) white caps – «баранці», білі гребені хвиль;
- 5) to hang out the white flag – здатися, визнати поразку.

Лексема «white» у сполучі з іншою лексемою вживається для позначення боягузства:

- 1) white liver (feather) – боягузство, малодушність;
- 2) to show the white feather – злякатися, виявити малодушність.

Є фразеологізми, де семантика компонента «white» близька до трактування білого кольору як кольору чистоти та невинності:

- 1) a white man – порядна людина;
- 2) white lie – невинна брехня, брехня заради порятунку;
- 3) to put on a white sheet – каятися, визнавати прилюдно свої помилки.

Проаналізувавши цю групу фразеологізмів-метафор, можна зробити висновок, що в більшості випадків лексема «white» відіграє основну роль при утворенні змісту, однак психологічний аспект білого кольору також присутній у семантиці даних фразеологізмів.

Red

В англійській мові багато фразеологізмів, до складу яких лексема «red» увійшла в первинному значенні:

- 1) red face – багровий від гніву;
- 2) red man – червоношкірий індієць.
- 3) red meat – червоне м'ясо (яловичина, баранина);
- 4) red-letter day – святковий, радісний день.

Також «red» може означати «яскравий», що прямо пов'язано зі специфікою червоного кольору, наприклад:

- 1) to paint something red – зображати щось у яскравій формі;
- 2) to paint the town red – гучно веселитися.

Лексема «red» може також позначати «дефіцит», тому що збитки в банківських книгах записувалися червоними чорнилами:

- 1) in the red – бути в боргу;
- 1) to go into red – зазнати збитків, дефіциту.

Мідна монета також червона, тому лексема «red» в комбінації з лексемою «cent» трактується у переосмисленому значенні як «щось зовсім не цінне»:

- 1) not to care a red cent – не цікавитись ані трохи;
- 2) not worth a red cent – ламаного гроша не вартий;

3) not to give a red cent – зовсім не цінувати.

Червоний колір як символ попередження, небезпеки є складовою частиною фразеологізма «to see a red light» (бачити небезпеку).

Психологічна асоціація червоного кольору з таким станом як гнів, також знайшла своє відображення :

1) to see red – розлютитися;

2) red rag – те, що дратує;

3) to act as a red rag acts upon a bull – дратувати, виводити з себе.

Червоний колір також асоціюється з пожежою, наприклад:

1) red cock – пожежа;

2) red cock will crow in one's house – його підпалять.

Таким чином, компонент «red» у складі фразеологізмів-метафор в основному має кольорове навантаження, їх значення прямо чи непрямо пов'язане з червоним кольором.

Green

Лексема «green» у складі фразеологізмів має значення «здоровий, свіжий, молодий, некваліфікований», що співпадає з психологічним розумінням зеленого кольору:

1) in the green wood – у розквіті сил;

2) in the green tree – процвітання;

3) green old age – щаслива, здорова старість;

4) green wound – свіжа рана;

5) a green horn – хлоп'я, людина без досвіду;

6) green years – дитячі роки.

Зелений як символ дозволу є складовою фразеологізмів:

1) the green light – дозвіл;

2) to give a green light – дати свободу дій.

Зелений як колір заздрощів зустрічається у фразеологізмах:

1) green with envy – позеленіти від заздрості;

2) to look through green glasses – ревнувати, заздрити чіємусь успіху.

У виразах «green goods» (фальшиві банкноти) та «green goods man» (фальшивомонетник), зелений колір пов'язан з зеленим кольором банкнот.

Таким чином, психологічне трактування зеленого кольору, як і кольорова ознака, чітко простежується у набутті фразеологізмом своєї семантики.

Yellow

Компонент «yellow» увійшов до складу метафорично переосмислених фразеологізмів з такими значеннями як «жовтий, золотий»:

1) yellow boy (yellow jacket) – золота монета;

2) yellow flag – жовтий прапор як символ карантину;

3) yellow jack – лихоманка.

У складі фразеологізмів він також може мати негативні значення, психологічне значення жовтого кольору до уваги не береться:

1) a yellow streak – боягуз;

2) to turn yellow – злякатися;

3) yellow dog – боягузлива, підла людина;

4) yellow journalism – бульварна преса.

Rosy, pink В англійській мові дані лексеми увійшли до складу лише фразеологізмів-метафор. З рожевим кольором, як здоровим кольором обличчя, пов'язані наступні фразеологізми:

- 1) in the pink – в розквіті сил;
- 2) the pink of health – здоровий вигляд;
- 3) to feel rosy about the gills – мати здоровий вигляд.

З рожевим пов'язані позитивні переживання, на цій асоціації побудовані наступні фразеологізми:

- 1) to see everything through rose-coloured spectacles – бачити все в рожевому світлі;
- 2) to take a rosy view of something – оптимістично дивитися на щось;
- 3) rosy in the garden – все в порядку;

Серед фразеологізмів з компонентом «pink» наявні і такі, до складу яких ця лексема увійшла ні за кольоровою ознакою, ні на основі психологічного трактування:

- 1) pink tea – званий чай;
- 2) the pink of perfection – верх досконалості.

Хоча «rosy» та «pink» мають однакове значення, їх взаємозаміна у складі фразеологізмів недопустима.

Незважаючи на невелику кількість фразеологізмів з компонентами «pink» та «rosy», ці лексеми увійшли до фразеологізмів-метафор і для позначення кольору, і для передачі психологічного стану.

Таким чином, можна зробити висновок, що у метафоричних фразеологізмах простежуються тенденції вживання кольорових компонентів в прямому і переносному значеннях, де психологічне переосмислення прямо пов'язане із кольоровою ознакою. Враховуючи природу та особливості фразеологізмів, до складу яких входить назва кольору, можна досягти високої ефективності засвоєння матеріалу на заняттях з англійської мови.

Даний тест можна запропонувати студентам на практичному занятті:

Choose the colour (black, blue, brown, green, pink, red, yellow, white) to complete the idiom. The explanation is given.

1) out of the ...	- quite suddenly
2) a ... streak	- cowardly
3) tickled ...	- very happy
4) seeing ...	- very angry
5) feel ...	- feel sad
6) ... with envy	- envious
7) in the ...	- feel fit & healthy
8) ... in the face	- do repeatedly without success
9) ... around the gills	- looking ill
10) ...- hearted	- mean, wicked
11) ... knight	- ideal man
12) ... tape	- important information
13) ... bag	- lunch taken with you
14) paint the town ...	- to have a great time
15) get the ... light	- get the permission to do smth.
16) a shot in the ...	- miss smth., fail
17) a ... swan	- a rare event
18) ...-handed	- caught committing a crime
19) look ...	- dissatisfied
20) to do ...	- finish, get through smth.

Keys:

Text et culture. Випуск 1.

1) blue 2) yellow 3) pink 4) red 5) blue 6) green 7) pink 8) blue 9) green 10) black 11) white 12) red 13) brown 14) red 15) green 16) blue 17) black 18) red 19) black 20) brown

Литература:

1. Авксентьев Л. Г. Семантична структура фразеологічних одиниць сучасної української мови та особливості її формування / Л. Г. Авксентьев // Мовознавство. – 1987. – № 1. – С 43-46.
2. Альохіна А. І. Фразеологічна одиниця і слово / А. І. Альохіна. – Мінськ, 1991. – 124 с.
3. Андерсон К. Е. Посібник з англійських фразеологізмів / К. Е. Андерсон. – К. : Академія, 2013. – 200 с.
4. Кунин А. В. Курс фразеології / А. В. Кунин. – М., 1986. – С. 58-60.
5. Мокиєнко В. М. Славянська фразеологія / В. М. Мокиєнко. – М., 1989. – 43 с.
6. Потебня О. О. Естетика і поетика слова / О. О. Потебня. – К., 1985. – С. 89-90.
7. Соссюр Ф. Курс общей лінгвістики / Ф. Соссюр. – Екатеринбург, 1999. – 102 с.
8. Фразеологічний словник української мови: У 2-х кн. – К. : Наук. Думка, 1993. – 308 с.
9. Anderson C. Easy Approach to English Idioms and Idiomatic Expressions: In 2 vol. – Hong Kong. – 1974.
10. Longman Dictionary of English Idioms. – London, 1979.
11. NTC'S American Idioms Dictionary. – Chicago, 1994.
12. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. – New York, 1993.

КОМУНІКАТИВНІСТЬ-ОСНОВА ЗМІСТУ Й МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ГІМНАЗІЯХ МОЛДОВИ (тема «Прислівник», 7 клас)

Марина Туницька

к. пед. н., доцент

Бельцький державний університет ім. А. Руссо (Молдова)

Освітньо-виховне значення української мови в Республіці Молдова визначається соціальними функціями мови як основного засобу спілкування між представниками українського етносу, пізнання дійсності, прилучення до невичерпної скарбниці культурного досвіду українського народу, саморозвитку і самозбагачення, володіння культурою спілкування в поліетнічному середовищі, розуміння своєї причетності до молдавського народу, поваги до державної мови, до інших мов і культур, що функціонують у Республіці Молдова [5; 4].

З педагогічної функції української мови, зазначеної курикулумом, випливає, що першочерговим завданням гімназії є мовленнєва діяльність – становлення мовної особистості за умов роботи над зв'язним текстом в єдності його змісту і форми, а також створення власних висловлювань в різних ситуаціях спілкування. Отже, граматику має бути підпорядкована мовленнєвій діяльності.

Як слушно зауважував В. О. Сухомлинський, «Безглуздо, потворно зводити, як ми це робимо, вивчення рідної мови до студювання граматики. Адже дитина розуміє найтонші відтінки рідної мови задовго до того, як вона довідається, що на світі є граматики. Отже, перше завдання школи – навчити добре мислити і говорити» [7, с. 442].

У цьому завданні видатний педагог особливого значення надавав роботі над словом, зі словом, збагаченню словника, розумінню образності, тонкої гри значень слова.

Вивчення української мови за вимогами курикулуму має відбуватися в трьох взаємопов'язаних іпостасях:

- а. як навчального предмета з сумою знань про мову і мовленнєву компетенцію;
- б. як основного засобу комунікації серед українського етносу;